

Илија ПСАЛТИРОВ

БРИСЕЛ – СКОПЈЕ И ОБРАТНО

Брисел, ноќ меѓу 16 и 17 декември 2005 година. Европскиот совет заседава по прашање за Буџетот на Европската унија за периодот 2007-2013 година. Се чини една од најтешките сесии од постоењето на Унијата, исполнета со многу преговори, договори и компромиси. И конечно, некаде пред 3 часот рано наутро, конструкцијата на Буџетот е усогласена и договорена. Најмоќните држави во Унијата, Франција, Велика Британија и Германија ја најдоа заедничката формула за излез од корсокакот во кој претходните два дена беа доведени преговорите околу донесувањето на Буџетот. Што беше договорено? Останува фактот дека најголем дел од средствата во Буџетот ќе бидат наменети за земјоделието т.е. за реализацијата на заедничката земјоделска политика на Унијата (околу 40 проценти). Но, најмногу копјата се кршеа околу средствата кои треба да бидат наменети за новите земји-членки, односно за позасилен економски развој на истите. На крајот одлуката да се доделат повеќе средства за новите земји-членки сепак беше донесена. Како што изјавија лидерите на Унијата на прес-конференцијата веднаш по постигнатиот договор за новиот Буџет, со таа одлука се потврди солидарноста на старите кон новите земји-членки. Ако не дојдеше до договор, ќе се блокираше напредокот на новите членки и ќе беше оневозможен соодветен економски развој. Со таа одлука ЕУ дефинитивно потврди дека знае каде оди зашто, како што рече Баросо, претседателот на Европската комисија, "никој не знае што ќе се случеше, ако не се согласевме за Буџетот". Она што е посебно важно е одлуката да ѝ се овозможи на Комисијата

до 2008 година да изврши ревизија на новиот Буџет. Со таа ревизија би се утврдило како да се алоцираат некои средства од Буџетот, односно за тоа каде и како би се трошеле парите во натамошниот период. Како и да е, овде не е завршено сè. Имено, она што следува е прифаќањето на Буџетот и од страна на Европскиот парламент, каде е можно да има и дополнителни дискусии. Сепак, за очекување е дека Буџетот ќе биде усвоен, по што трите институции (Советот, Комисијата и Парламентот), ќе потпишат заеднички документ, со кој Буџетот и де јуре ќе биде ставен во функција на државите-членки на ЕУ.

Таа бриселска ноќ, кога падна одлуката за Европскиот буџет, не беше важна само за Европската унија, туку и за Република Македонија. Незавесноста за тоа дали ќе го добиеме статусот кандидат за членство во Унијата беше прекината со изјавата на британскиот премиер Тони Блер дека "Европа мора да се реобедини во сите аспекти, а Македонија е важен дел во таа визија". Со оваа изјава Македонија го доби најголемото признание во својата понова историја. Имајќи го предвид фактот дека пред само 14 години Македонија се здоби со независност, овој настан е вистинска потврда за поддршката која нашава земја ја добива од Европа, од истата онаа која нè подели, нè негираше и не нè признаваше со децении наназад. Посебно е значајно тоа што Блер не го употреби називот ФИРОМ, туку нè ослови едноставно како Македонија. Но, исто така, треба да се потенцира дека посебна тежина на оваа одлука на Европскиот совет да ѝ се додели кандидатски статус на Македонија, дава и фактот што одлуката е донесена во еден исклучително комплициран момент за Унијата. Мислам на донесување-

то на Буџетот, но и на проблемите кои Унијата ги има со ратификацијата на Уставот, што наведува на тоа дека и покрај внатрешната реформа која ѝ е неопходна со цел успешно да се движи напред, таа сепак ја отвори вратата за нашата земја. Сè ова само потврдува дека за Македонија веќе нема дилема дали, туку кога ќе стане дел од големото европско семејство. За жал, уште еднаш се потврди македонскиот синдром на минимизирање на сопствените резултати, на девалвирање на сопствените постигнувања и вредности. И повторно, наместо да се радуваме на овој огромен успех, како што кажа и Фуере, амбасадорот на ЕУ во земјава, се јавија некои наши политичари, но и некои новинари со изјави од типот "ова е мал чекор напред" или "не треба многу да се радуваме, зашто ова нема да донесе значајни промени" итн. Никој не ни очекува дека преку ноќ ќе се сменат работите и дека одеднаш економијата ќе ни процвета или ќе се решат социјалните проблеми. Но, едно треба да ни е јасно, со добивањето кандидатски статус Македонија отвора нова страница во својата историја, а со тоа се отвораат и нови перспективи за развој, секако преку позасилено спроведување на реформите и имплементацијата на постојните и на законите кои допрва ќе се донесат. Тоа што истите тие скептични политичари и новинари сакаат да ѝ го пласираат на јавноста како искривен факт е и прашањето за "апсорпциониот капацитет на Унијата", како и за периодот за отпочнување на преговорите (според нив за 2 до 3 години). Сепак, реалноста е поинаква. Имено, кога францускиот претседател Ширак го употреби терминот "апсорпционен капацитет" најмалку од сè мислеше на Ма-

кедонија туку, пред сè, на големите земји како Бугарија и Романија, а особено на Турција, чие зачленување може да произведе сосема нови состојби во Унијата, имајќи го предвид бројот на жителите на овие земји. Прашањето дали Македонија, па и Хрватска ќе нарушат некој баланс во Унијата со нивното зачленување едноставно е ирелевантно. Да бидам прецизен. Колкав товар врз Буџетот на ЕУ би претставувало евентуалното зачленување на Македонија? Можеби не ниту 0,1 отсто од тој Буџет. Или колку двата милиона граѓани на Македонија би го загрозиле, на пример, пазарот на трудот во една Европска унија со околу половина милијарда жители? И уште X вакви прашања можат да се постават, но факт е дека одлуката за зачленување во ЕУ најчесто е политичка и дека ако сака, истата таа ЕУ уште утре може да нè направи нејзина членка. Но, овде не е прашањето за тоа дали таа сака, туку дали ние сакаме да се реформираме во европски манир и да направиме Европа да функционира овде, преку функционирањето на законите, односно примена на истите, но и преку драстична промена на нашата свест и однесување. Затоа не само отпочнувањето на преговорите за членство, туку и чинот на зачленување во Унијата, во најголема мера сепак ќе зависат од нас самите. Европска Македонија ќе ја направиме сите ние, ако се однесуваме европски, ако размислуваме европски и ако ги применуваме европските стандарди и принципи на живеење. Можеби имам малку поинаков став од нашите политичари, кои велат дека треба да се качиме на некој воз кој ќе нè однесе во ЕУ. Јас би рекол: "Нема потреба ние да одиме во Европа, туку Европа треба да ја донесеме овде".